

INVENTAIRE ARCHÉOLOGIQUE - FICHE NR. 102

Op 28 december 1898 stelde Hermann Van Duyse in het Frans, in de rubriek "Beeldhouwwerken - Oudheidkundig Museum, nr. 628 - XIVE eeuw (?)" een fiche op over

BEELDJE VAN KRIJGER (fragment)

Beeldje van Krijger. Foto Stadsarchief.

Gevonden bij de opgravingen die uitgevoerd werden op de Vrijdagmarkt, belandde het hiernaast afgebeeld beeldje bij wijlen architect Minard. Wanneer de collectie oudheidkundige voorwerpen van deze laatste verspreid werden, werd het verworven door het Stadsbestuur van Gent.

Het heeft een hoogte van 0,38 m., is in klei gefatsoeneerd en met loodzouten vernist in geel, rood en donkergroen. Bepaalde details zijn bewerkt geworden "à la gradine".

De cilindrische helm is naar de top toe afgeplat en de pottenbakker-modelleur die niet zeer bekwaam was, heeft getracht het versterkingsstuk in kruisvorm in hetwelk de ooggeten geboord zijn, af te beelden. De voorzijde van dit krijgshoofddekseel, dat reeds vroeg in onze streken gebruikt werd, is doorzeefd met luchtgaten.

Een redelijk gelijkaardige cilindrische helm, daterend van 1160, is afgebeeld op het graf van Antoine de Larcin (kerk van Glain, Henegouwen). Een maliënkolder omwikkelt de romp waarvan de linkerzijde beschermd wordt door een lang schild van middelmatige afmetingen eindigend in spitsboog. Het is versierd met drie horizontale banden en is stevig bevestigd aan de hals. De beschadiging die dit terra-cotta beeldje ondergaan heeft laat niet toe de houding van de krijger te omschrijven, maar de houding van de armen laat vermoeden dat het om een ruiter ging.

Het ensemble van deze figuur komt redelijk goed overeen met de afbeelding van Raas V van Gaver op het zegel van deze heer, daterend van 1190.

Het zou evenwel vermetel zijn een precieze datum te willen toekennen aan dit beeld. Het zou moeilijk zijn te bepalen voor welk doel het bestemd was. Betreft het een veldteken, een fragment van een decoratieve groep? Een analoog beeldje, eveneens in een zeer relatieve staat van ongeschondenheid, werd een dertigtal jaren geleden gevonden in Ieper, wanneer werken uitgevoerd werden aan de kelders van de Hallen.

Cf. H. Van Duyse, *Catalogue des objets d'art et antiquités... collection Minard* (Gent, 1883), pp. 30-31 (met fototypie).

VAN ALLE MARKTEN THUIS

Deel X. DE AARDAPPELMARKT

Het Sluizeken

Het "Memorieboek der stad Gent" (1563) (1) vertelt ons dat er toen voor het eerst "op 't Sluseken ghehouden was den eersten maerctdach van alle manieren (soorten) van grane, alle weken eens, gheuoempt den Zeeuschen Aert". Deze aanlegplaats had zijn naam te danken aan de vele scheepjes uit Zeeuws-Vlaanderen, die dank zij het graven van de Nieuwe Sasse Vaart (2) van 1547 tot 1561 nu heel gemakkelijk de stad konden bereiken en aanleggen aan de voorziene "aerd" of aarden aanlegplaats. Daar was ook de terminus, want hoewel het Meerhemvaardeken en de Schipgracht in verbinding stonden met de Leie (in het midden van de Oudburg) was daar een balksluis, een sluisval of "schof" (schuif), wat de doorvaart van schepen niet toeliet wegens het niveauverschil van beide waterlopen. Vandaar ook de naam : "Sluizeken" (3).

Eigenlijk was het einde van de Schipgracht een soort dok, gelegen tussen de Sluizekensbrug en de Sleutelkensbrug. Via een aantal brede watertrappen konden de schepen rechtstreeks op de "Zeeuschen Aert" gelost worden. De aanwezigheid van een kraan zoals aan de Lievekom of de Kraanlei en een "wippe" zoals aan de Agnetebrug is niet bekend. Wel was er een Vrije Schipper die er de functie van kaaimeester uitoefende. Dit bewijst dat de handel er vrij belangrijk was. Het Meerhemkanaal (fig. 1) was ten andere een van de weinige waterlopen binnen Gent, die voorzien was van kaaimuren met talrijke watertrappen, wat drukke havenactiviteiten bevorderde. Wat nu het pleintje zelf betrof : tot het begin van deze eeuw prijkte een monumentale gietijzeren pomp in het midden van het Sluizeken. (Fig. 2). In de Middeleeuwen heette het driehoekig pleintje "Tussen Poorten" omdat